

GAZDASÁGI LAPOK

2. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1916. Január 9.

Manillazsineg

kévekötő aratógépekhez legolcsóbban
Sürgönczim: NAGELA BUDAPEST.

NAGEL ADOLF

zsák- és ponyvagyár
és kölcsönzőintézet

Budapest, V., Arany-János-u. 10.
Vidéki telefon: 104-10 és 35-92.

Vizfehér kétszer mosott motorhajtó

BENZOL

minőségileg messze felülmúlja az ezidőszerint forgalomban levő nehéz benzin fajokat, mert nagyobb a hajtóereje, könnyebben gyújt, kiadósabb tehát olcsóbb mint a benzin. Nem esik pénzügyőri ellenőrzés alá. Szállítja Krayér E. és Társa cs. és kir. udvari szállító
Budapest, V: ker., Váci-ut 34. szám.

EREDETI STOCK MOTOREKE

nagyszámu rendelés folytán csak
jövő évi szállításra kapható.

Hazánkban közel 100 gép dolgozik.
7 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKL. GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA,
BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 45. I. EM.
TELEFON: 76-94. SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hírneves füsteső-tulhevitőjével.

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szénét fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. Sürgönczim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21.

Új és egyszer használt liszt és korpás

ZSÁKOKAT

legjobban és olcsón szállít:

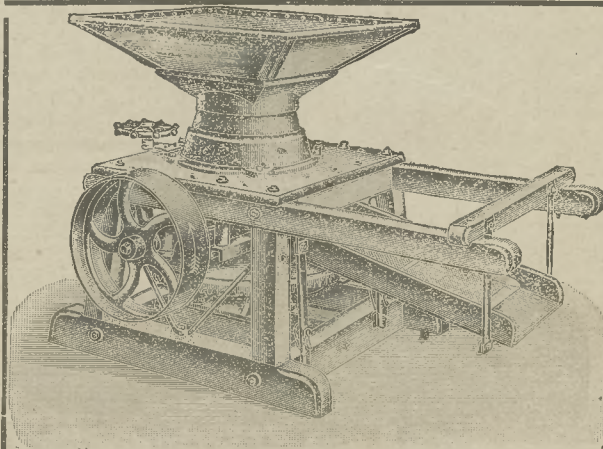
SCHLESINGER ÉS TÁRSA

zsák- és ponyvakölcsönző intézet
Budapest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 36.

Kévekötők-, ponyva-, zsineg-, juta- és lengyártmányok gyári raktára.

Telefon 15-28.

Telefon 15-28.

Csőves tengeri-daráló gép

rázósítával, gőz- és motorhajtásra.

A legideálisabb és legcélszerűbb gazdasági gép csöves tengeri, kukoricza, valamint mindennemű gabona darálására. Kapható:

Szücs Ödönnél, Budapest, VI., Nagymező-utca 66. sz.

Z s á k-
és
p o n y v a-
k ö l c s ö n z é s .

ZSÁK, PONYVA, ZSINEGÁRUK

legmegbízhatóbb szállítója
SCHILLINGER MIKSA
Budapest, V., Rudolf-rakpart 7. (Az országház mellett.)
Telefon: 45-26. Alapított 1878.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéséért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. ***

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel irt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatók, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Gazdasági segédtsízt keres-
tetiik lehetőleg rögtön belépésre 8) korona haví fizetéssel és mosáson kívüli teljes ellátással. Ajánlatok Ozorai béruradalom. Ozora, Tolna m. ezimzandók.

Motorek 25 HP amerikai 4 vázu ektével alig használt, kedvező árban Sipos Antalnál. Arad. Boros Béni-ter 8.

Fajbaromfitelep Húgyag, Nógrádmege. Nagytestű nemesített magyar kondermagos tyukok tenyésztőjaisi 15 darab 10 korona. Rázásmentes esomalgolás ingyen.

Állások, pályázatok, valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben“. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

A legjobb gazdasági DARÁLÓ A PERPLEX ÖBLÖGÉP
Megőröl minden szemés terményt, szalmát, vagy más száraz takarmánypotló anyagot.

MARCHEGGI GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE R.-TÁRSASÁG

Vezérképviselő:
Hinsenkamp László
BUDAPEST,
V., Sziget-utca 4.

A munkáltatási idényre ajánlunk
elsőrendű pestvárosi fehér tábla- és kitűnő vidéki perzselt munkásszalonnát,
valamint pestvárosi
disznósirt
a legmérsékeltbb árban. Felhívásra kedvező ajánlatokkal készségesen szolgálunk

WEISZ LIPÓT és TÁRSA
disznósir- és szalonnanagykereskedők, Budapest, IX., Hentes-utca 17.
Sürgőnyezim: „Weiszefett, Budapest.“ Interurban távbeszélő „József“ 14—50

szállító Kannák
szeparátorok
hűtő Készülékek
Köpülők sfb.
KLEINERESFLEISCHMAN
Vas- és Remarugyárból
MÖDLING BECS mellett
Arjegyzék ingyen.

A tartós hüvelyhurut károsan befolyásolja a tejgazdaságot

és az egész állatállományt megmetelyezi,

ha gyors állatorvosi segély nem érkezik.
„...A Bissulin engem több mint ezer állatnál nem hagyott esernben...“
Deutsche Tierärztl. Wochenschr. 1911. 11. sz.
„... Utókövetkezmények mint más preparátumoknál, itt nem fordultak elő...“
Tierärztl. Rundschau 1912. 44. sz.
Ovakodjunk a hamisítványoktól. Az igazi Bissulinál minden kupocska boríték papírja viseli a nevet. Használati utasítás körképpu ingyen.

H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen.

U F E I N S E R D E
1914
1913
ENGLANDER

Gazdasági téli gyapottakarókat
ugy lovak mint munkások részére
140x190 cm. nagyságban bérmentve 13 K szállít:

„SOHR“ lópokróc szállítási telepe
SOMOGYSZILL.

Tekintve, hogy csak korlátolt mennyiség áll rendelkezésre, ajánlatos a szükségletet biztosítani.

Név és vedjegy Törvényes szabalom.

Reitter Oszkár
nagybecskerekí főkapitány és fajbaromí tenyésztőnek nagyszerű találmánya a **„PATKÁNIN“**
patkányirtó szer (nem mérég) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.
1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.
Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.
A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használható. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.

BAKANCSONK

katonai foglyok és munkások részére jutányos árban kaphatók **BASCH** és **THIERFELD** cégénél **BUDAPEST, VI., Szerecsen-utca 44.**

VESEK földbirtokot
csak elsőrendű körülbelül 1000 holdat, lehetőleg Budapest közelében, vasut mellett. Ajánlatok közvetlen érintkezésre „J. J. 1916“ jelige alatt a kiadóba kéretnek.

A 33 év óta fennálló **FISCHER-féle ZSÁK- és PONYVA-GYÁR** BUDAPEST, Nádor-u. 31-33. egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásának.
Lópokrócok, valódi amerikai
Manila-kéveköttők,
SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK, jobb és olcsóbb a raffinát.
Egyszer használt ponyvák, termény- és lisztzsákok is állandóan jutányosan kaphatók.

„ATLAS“

Asbestcementpala

versenyen kívüli legkitűnőbb minőségű

tetőfedő anyag.

Védjegy.

„ATLAS“
Asbestcementpalagyár
Sürgőnyezim: Palafias Budapest **Részv.-Társ.** Telefon: 179-60.
Központi iroda: Budapest, V. ker., Dorottya-utca 6/a. Gyár: Budafok.

Kazal-szalmát
és szénát vesz megadott ár mellett:
J. SCHMIDT, Judendorf a. d. Südbahn
(Steiermark)

Hirdetések
felvételnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15. szám alatt.

Sürgőnyezim:
TURKSMA
Viehgescháft
Leeuwarden

Pontos kiszolgálás

Elsőrendű elismerő nyilatkozatok

Eredeti hollandi hasas- és tenyész-szarvasmarha
vételeket közvetít mérsékelt jutalék mellett
J. TURKSMA,
szarvasmarha kereskedése
LEEUWARDEN (HOLLAND).

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV:
Hosszok mezel gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre 20 kor.
Fél évre 10 „
Negyed évre 5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap eszellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénsek a kiadóhivatalhoz osimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Előfizetési felhívás!

Minden nap közelebb érünk a békéhez és elő kell készülnünk a csendes de megfeszített erővel végzendő polgári munkához, mert nagy feladatok teljesítése vár minden foglalkozási ágra, de legnagyobb, legfontosabb a mezőgazdaságra. Hisz a földmivelő és állattenyésztő a nemzet éltető eleme, a haza összes lakosságának élelmezése, jóléte, megelégedettsége a mezőgazdától és termelvényeinek minős és mennyiségétől függ. Arra kell törekedni kis- közép- és nagygazdáknak egyaránt, hogy minél többet, minél jobbat termeljenek s e cél elérésére tanulniok kell, okulniok mások tapasztalatain, kiváló gazdátársak, szaktudósok tanácsait kell követniök.

Tekintettel arra, hogy a Gazdasági Lapok és ingyen mellékletük az Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok a hazai legjobb gazdasági szakírók derék gárdáját sorozta munkatársakul, és hasábjain a gyakorlat és elmélet mesterei találkoznak, kik legjobb tudásuk szerint tanítják a magyar gazdát mindarra, mi az ujkori belterjes gazdálkodásra hasznos, czélszerű és a legnagyobb jövedelem elérésére szükséges; nyugodt lélekkel a lehetőleg legmelegebben ajánlhatjuk hazánk ezen legregibb mezőgazdasági szaklapját, minden magyar gazdának. Olvassák e lapokat, fizessen elő reájuk, minél több lesz az előfizető annál terjedelmesebb, annál jobb, annál tartalmasabb lapokat fognak kapni, annál több magyarázó ábra lesz azok hasábjain. Az előfizetési ár, daczára a 30%-os nyomdai és a 100%-os czinkografiai ár-emeléseknek a régi maradt. Így akarja a laptulajdonos, anyagi áldozat árán is a mezőgazdasági tudomány szövetnekét minél fényesebbé, minél ragyogóbbá tenni

A „GAZDASÁGI LAPOK”

és az „ÁLLATTENYÉSZTÉSI
ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési feltételek.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

68-dik évfolyamára az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” (XVI-ik évfolyam) mellékletével együtt

Egész évre 20 korona
Fél évre 10 korona
Negyed évre 5 korona

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” külön

Előfizetési ára:

Egész évre 10 korona
Fél évre 5 korona

„GAZDASÁGI LAPOK”

kiadóhivatala

Budapest, VIII., József-utca 15.

Lapjainkat ismét súlyos gyászeset érte, néhai Ordódy Lajosnak a Gazdasági Lapok nagyevű tulajdonosának és felvirágoztatójának leánya, a csak nemrég hősi halállal kimult Ordódy László édes testvére, kedves nővére, Ordódy Irén, férjzett merei Vajda Barnáné rövid szenvedés után jobblétre szenderült.

Fájdalomtelt szívvel, igaz részvétünket kifejezve s lelkünkben megrendülve gondolunk ezen ujjab szomorú gyászesetre, mely egy fiatal viruló szép életet rabolt el övétől s tette árvává drága kis gyermekeit és özvegygé a rajongva szerető férjet, bússá, bánatossá az agg nagyszülőket és az összes rokonságot. A sors utjai kiszámíthatlanok. Csak az Istenben való hit nyujthat vigaszt a gyászolóknak.

Lengjen béke porai felett!

A család a következő gyászjelentést adta ki.

Merei Vajda Barna mint férj a maga és gyermekei: Palika, Gizike, Gyöngyike és Laczika, valamint székhelyi Majláth Imre és neje szül. dubraviczai Dubraviczky Ilona mint nagyszülők és az összes rokonok nevében fájdalomtól telt szívvel tudatja, hogy forrón szeretett hitvese, a legáldottabb lelkű anyja, unoka és rokon

merei Vajda Barnáné

szül. Ordódi és alsólieszkői Ordódy Irén

Folyó évi január hó 2-án reggel 5 óraker a legboldogabb házasságának 11-ik, életének 32-ik évében, rövid szenvedés után jobblétre szenderült.

A drága halott hült teteme folyó hó 3-án délután fél 2 óraker fog az ipolysági róm. kath. temetőben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szentmise áldozat pedig az ipolysági róm. kath. templomban január hó 4-én reggel egyegyed 8 óraker fog az Urnak bemutattni.

Ipolyság, 1916. évi január 2-án.

Nyugodjék békében.

Az örök világosság fényeskedjék neki!

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utányomas joga fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA.

TARTALOM.

	Lap
Szemle	11
Tárca. — Egy kis párhuzam. — Fehér Zoltán	12
Ló helyett kismótor. — Magyar Kázmér	13
A világháboru nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéhez- tetésével. — Löherer Andor	14
A jó vetőmag terjesztése. — Tóth Lajos	14
Téli tök termesztése. — Balogh Bálint	14
Könyvismertetés	15
Kérdések és feleletek	15
Kérdések: Milyen fák alkalmasak élő sövénynek	
Feleletek: Meddig lehet őszi búzát és rozstot vetni? — Tavasz buza vetési ideje. — Jelző- fészkák a kertiben. — Rózsafák törése	16
Kisebb szakközlemények	16
Hírek	16

SZEMLE.

(A gazdasági remények nem kecsegtetők. — Kenyérjegy és román behozatal. — A földárak sülyedése és áremelkedése és a sertéshizlalás. — Monopoliumpok a látóhatáron. — Pénzintézeti Központ.)

Időjárásról felesleges irni, olyan egyformán tart a locs-pocs, nagy szelekkel tarkítva, hogy még a kövezeten is sár van s az utak feneketlenek. Még mindig sötét a láthatár, sűrű fellegek borítják nemcsak az égboltot, de világnaknak nevezett nyomorult sárgolyónknak legnagyobb részét. A műveltség legádázabb megsemmisítője — a háboru még mindig tart; még eddig nincs semmi biztos remény, melybe kapaszkodva várhatnánk a béke közeledését. De feltéve a legjobbakat, bizva az isteni gondviselésben, (mely talán már mégis megelégette az annyit szenvedett szegény magyar nemzet ujjab véráldozatait s elégségesnek tartja az anyagi nyomorúság eddigi nagyságát,) talán a tavasszal, a rügyfakadással, a madárdallal együtt a békét is megte-remti. Ujjongó örömmel fogadjuk az epedve várt békét, hála imát rebegünk, hogy meghagyta érnünk ezen örömet, boldogságot, de azért nem szabad képzeletünket azzal biztatni, hogy azután minden ugy lesz mint volt, sőt még jobb dolgunk lesz mint valaha, hogy felvirul a magyarnak hajnala . . .

Igaza van a költőnek, hogy »jönni fog, mert jönni kell, egy jobb kor, mely után huzgó imádság epedez százezrek ajakán.“ De mig a jobb kor elérkezik, addig a békekötés után évek mulnak el, addig a háboru okozta sebeket be kell hegeszteni, a betegségeket meggyógyítani, a szenvedéseket enyhíteni, a bánatot eloszlatni, a bút feledni, a veszteségeket pótolni, a károkat kijavítani stb. stb. és csak ha mindez és sok mindenféle más, (mire nem és terjed ki most figyelmünk) ujjból a régi kerékvágásba zökken s elkezdhetjük a helyzet javítását, a haladást megindithajuk minden téren, akkor évek multak el a háboru után.

A legjobbat feltételezve, hogy pl. a kikelet hivatalos napján, márczius 21-én, megszűnnék a háboru, akkor is a békétárgyalások hónapokig elhúzódnaék és mig a tényleges béke meg nem lesz pecsételve, a hadseregek mozdulatlanul állanak mindenfelé. Csak azután indulna meg a leszerelés, a katonaság és minden hozzátartozó tárgynak visszazállítása, raktározása. Addig minden közlekedési eszköz a hadseregek rendelkezésének van alávetve s a polgári személy-és anyagforgalom a mainál is nagyobb megszorításban fog szenvedni. Tehát a nagy mezőgazdasági munkák idejében csak oly keservesen leszünk ez évben, mint voltunk 1915-ben, hisz a legjobb esetben is decemberig fog tartani a katonai szállítmányok lebonyolítása. Nem lesz több igánk, sem több gépünk, legkevésbé pedig több emberünk a gazdasági munkák teljesítésére, de nem is remélhetünk jobb vagy nagyobb termést. A műtrágyákhoz nem juthatunk, állatállományunk kiegészítését tervbe vehetjük ugyan, de végrehajtani ebben az esztendőben lehetetlen lesz. Nehézségekkel, bajokkal, gondal és óriási fáradtságokkal terhes év lesz az idén is nemcsak a tavasz szántás-vetési munkálatok, de valóban az aratás és kaszálások is a harcztéren fogják találni a legtöbb férfi. Még igen nagy hálát adhatunk a teremőtonek, ha az őszi vetéseket, szántásokat, melyekkel a jövő (1917. évi) termést megalapozzuk, rendesen tudjuk végezni s ezekhez már — ha megkésve is — a kellő műtrágyákat is megkaphatjuk, így lehet még remény, hogy az 1917-iki termés jó lehet. Azonban arra senki se számítson, hogy az idei

jobb legyen a multinál, sőt örülhetnénk, ha azt elérhetnénk.

Szomorú jelenség, hogy a rézgáliczhiányon a kormány nem tud segíteni s e miatt nagyobb szőlőterületet kiirtatnak, a mivel a nemzetvagyon pusztul. Néhol pedig a munkáshiány és a munkabér uzsora készíti a gazdákat a szőlő kivágására. Minden esetre szomorú az is, hogy a dohánytermelés évről-évre szűkebb térre szorul. Végül a munkás és igazságtér hiánya folytán a cukorrépa termelés is oly óriási arányokban esik, hogy ma holnap cukorhiánytól lehet majd félni.

A napokban a vasuti fülkében egy wieni aszszonyosság nagyon kikelt a magyarok ellen, hogy nekik, osztrákoknak kevés gabonát és lisztet adtak át s most ők már zsemlyét sem ehetnek és a kenyéradagok meg lesznek szorítva. Azzal természetesen nem törődik a tisztelt hölgy, hogy mi szinte ily módon vagyunk megszorítva s be nem látja, miszerint mindenkinél »én« az első személy, tehát a magyar is első sorban saját szükségletét fedezi, azután ad feleslegéből a szomszédnak. Az osztrákok eddig nagyon is el voltak kényeztetve s most nem tetszik nekik a szűkebb élelmiszer. De a kifakadó kedélyeket némileg talán majd meg fogja nyugtatni a gabonabehozatalról szóló alábbi hír, melyet olvasva, azon reménynek adhatunk kifejezést, hogy ez évben talán még sem kerülünk kukorica kenyérre.

A romániai gabonaimport részleteiről a Reichspost azt írja, hogy a kivitelre kerülő 50.000 vagon élelmiszereiből 20.000 vagon a tengeri, 15.000 a buza, 7000 a dara, 5000 a bab, a többi pedig borsó. Az élelmiszert Magyarország, Ausztria és Németország között úgy osztják fel, hogy minden, Németországra eső hat vagon után öt vagon jut a monarchiára. Az a szerződés, a melyet a központi hatalmak bevásárlói és a román központi bizottság kötöttek, 50 ezer vagon eladásáról szól és megszabja a már korábban vásárolt gabonamennyiségek kivitelét és a hajón és vasuton való szállítás biztosítását is. Az árú kifizetésére a dunai kikötő elhagyása után, vagy a határ átlépése után kerül a sort, a német birodalmi bank azonban ki-ötötte, hogy a fizetésül szolgáló aranymennyi-

ség felét csak a békekötés után szállítják Romániába. Ezenkívül tárgyalások vannak folyamatban további 50.000 vagon gabona és hűvelyes vetemény szállítására vonatkozólag. Az Independance Roumaine azt írja, hogy az 50 000 vagon exportálandó gabonanemű a romániai termelők között akként oszlik meg, hogy 38%-ot a nagybirtokosok, 28%-ot az agrárbankok, 28%-ot a gabonakereskedők és 6%-ot a malmok szállítanak. De még ezenfelül is kapunk majd gabonát s egyebeket Romániából és Bulgáriából is.

*

A mezőgazdasági helyzet ma néhol nagyon is szomorú, a rossz termés, a háború minden szenvedése mellé társult a sok árvíz, vagy a föld árjának terjedése a szántókon, réteken és legelőkön egyaránt és az esős időjárás még sem akar szünni. A nagy takarmányhiány miatt a még meglevő állatállomány eltartása is nagyon nehéz, sőt lehetetlenséggel határos. Ilyen és ehhez hasonló viszonyok között a földek ára hanyatlásnak indult és nem egy községben történtek már eladások az eddigi árnál 10—12, sőt 15%-kal alacsonyabb árban. Viszont másról földáremelkedés mutatkozik; egyik napilap p. o. ezeket írja:

»A világháború sanyaru éveinek egyik sajátos gazdasági tünete a földárak általános emelkedése. A hadbavonult kisgazdák és az Amerikában rekedt kivándorlók asszonyai mind földet akarnak vásárolni. Még a határszéleken is, ahol eddig csökkenést mutattak a földárak, meglepő az áremelkedés. Drágább áron vásárolják a földet az ellenségjárta Zemplén és Máramaros megyékben, továbbá a Délvidéken, különösen Ujvidék környékén.«

De ennél indokoltabb a földár emelkedés ott, hol a sertéshizlalás révén jutottak a gazdák vagythonhoz s pénzüket birtokvételek útján akarják gyümölcsözőleg elhelyezni. Erről alábbi hírnök nyújt felvilágosítást.

A sertéshizlalás nagy üzleti haszna igen sok gazdát és még több alkalmi vállalkozót csábított sertéshizlalási üzletre. Gazdák, akik eddig 3—4 sertést hizlaltak, 30—40-et vittek hizlásba. A kukorica requirálása persze nagy bajba sodorta most a sertéshizlalókat, hivatásosakat, nem hivatásosakat egyaránt. Így Szabad-

mint a bérlők, hanem azon van, hogy a jövőben is olyan termőerőben legyenek azok, mint most vannak. Ugy gondolja, hogy táplálja, hogy dédelgeti az édes anyaföldet, mint a jó férj a kedves feleségét.«

Erre a közönség köréből feláll egy bérlő, megjegyzendő, hogy nem új magyar, hanem régi nemesi család sarja, ki mérnök és okl. gazda és kéri az elnököket, hogy az elhangzott szavakra bérlőtársai és saját nevében felelhessen. Azután ilyenformán beszélt:

»Igaz ugyan, hogy a bérlő nem tulajdonosa a földnek, csak ideiglenesen haszonbérlő, de azért jobban gondozza és ápolja, mint a tulajdonos, mert többnyire a gazdasági tudomány összes, maig legjobbnak elismert talajművelési módjait alkalmazza; a legjobb eszközöket, szereszközöket és gépeket szerzi be, hogy kifogástalan földművelést eszközölhessen segítségükkel.

Azt pedig kereken tagadom, hogy a bérlő a talaj táperejét kiszipolyozná, sőt ellenkezőleg, azt gyarapítja, szaporítja, növeli. Hiszen nem csak több állatot tart a birtokon, mint a tulajdonosok — tisztelet a fájdalom kevés számú kivételnek — hanem azokat jobban is tartja, hizlalt, tejgazdaság és egyéb sok trágyát termelő gazdasági üzemágakat vezet be, hogy minél több istállótrágyát nyerjen, azt gondosan kezeli s ezélszerűen használja fel, de ezenkívül a mesterséges trágyákat is alkalmazza s legújabbban már nálunk is látni a zöldtrágyázást alkalmazó bérgazdaságokat is. Hogyha tehát a bérlő na-

kán és környékén, ahol pótrequirálást is rendeltek el a kukoriczára, szintén kellemetlen helyzetbe kerültek a gazdák, a k-k itt mintegy 150—180.000 sertést hizlaltak. A kormány Szabadkán 70.000 q kukoriczát akart requirálni, de a felesleg csak 48.000 q. A szabadkai gazdák eddig fényes üzleteket csináltak a sertéshizlalással. Bámulatos eredményt értek el az aradmegyei Elek község német gazdái is, a kik ez évben sertéshizlaláson tisztán megkerestek több mint öt millió koronát. Eleken mintegy 15 sertéshizlalda működik, a melyek nagyon sok sertést szállítottak a hadseregnek. Kőbányára és Ausztriába is. Az eleki bankok annyira tul vannak halmozva pénzzel, hogy legfeljebb 3 1/2%-os betéti kamatlábat fizetnek. A környéken már alig van terhelt ingatlan, mert a gazdák minden adósságukat kifizették. A föld ára ezen a vidéken legalább 10%-kal emelkedett a háború kitörése óta.

Az a helyes, ha a gazdák, a tenyésztők hizlaltak, nem pedig a bankok. Így kellene lenni országszerte.

*

Miként már szemlénkben a múlt évben jelezte, az állami egyedárúságok száma rohamosan fog szaporodni a hadviselő országokban, mert a háború költségeit valami uton-módon csak be kell hajtani. Nálunk is már mindenféle tervről regélnek, de határozottan még semmi sem alakult ki, viszont Oroszországban (mint Stockholmból írják) már egy tervezet dolgozik a duma-budget bizottsága, mely megállapította, hogy a hadi özvegy- és árvasegélyekre, valamint a hadikölcsönök kamataira évente másfél milliárd rubel fog szükségeltetni. Ennek fedezése céljából az elmúlt évben már több monopóliumot léptettek életbe, így a cukor-, dohány-, petroleum-monopóliumokat és most lép majd életbe a biztosítási üzletek monopóliuma. Ez utóbbi rendkívül károsan érinti a francia és angol biztosítókat, a melyek azt remélték, hogy az elvesztett magyar, német és osztrák üzleteiket intenzívebb oroszországi működéssel pótolhatják majd. Stockholmi lapok azt hiszik, hogy a francia és angol pénzügyi kormány intervenálni fog az iránt, hogy ezt a biztosítási monopóliumot ne léptessék életbe.

Nálunk is bizonyosan rá kerül a sor nemso-

TÁRCZA.

Egy kis párhuzam.

Köztudomású dolog, hogy az adókvetőbizottság hazánkban háromévenként összeült és a jövővelmi adókat megállapította, legjobb tudása, a bemondott adatok stb. szerint, sokszor heves viták után. Egy ilyen bizottság működését akarta megkezdni éppen, mikor ülés megnyitása előtt az elnöktől szót kér egyik kötött birtok képviselője. Az engedély megadatik neki és önagysága — vagy talán méltósága — imígyen szókol:

»Mélyen tisztelt uraim! Mielőtt az adók kivételének a munkájába belefognánk, erkölcsi kötelességemnek tartom a tekintetes bizottságnak szíves figyelmébe ajánlani a nagy birtokokat, mert ezek amugy is aránytalanul nagy adóterherrel vannak megróva és így nem sulyosbitani kell a vállalkra nehezdedő terhet, hanem inkább lehetőleg enyhíteni. Annnyival is inkább, mert a nagy birtok kulturmissziót teljesít s mintául szolgál a kisbirtokosoknak, óriásilag kiveszi a részét mindenféle jótékonycélu adakozásoknál. Mennyit fordít a szépségetre azzal, hogy széles utakat, befásításokat, díszkerteket tart fenn, emeli ezzel a vidék, a tájék szépségét s inkább lemond sokszor több száz hold jövedelméről, semhogy megzavarná ezzel a táj látképének összhangját. A földeket nem zsarolja ki,

gyobb termést képes a talajból kivarázsolni, azt a jó vetőmagnak, a kitűnő művelésnek és a teljes trágyázásnak köszönheti; de ezzel nem zsarolja ki a talajt, sőt emeli annak termőképességét, mert hisz tulajdonképpen többet pótol vissza a földnek tápanyagokban, mint a mennyit kivett terményekben. Tudnivaló dolog, hogy úgy a zöld, mint az istállótrágya hatása 3—4, sőt 5 évre kihat és a műtrágyák is — tudományos tki-sérletek bizonyossága szerint — legalább 3 évig hatékonyak. De bármiként növekedjenek a termések, sohasem szívják azok ki az adott trágyanemek utolsó porcikáját, mindig marad belőlük valami vissza, mi a jövő termés előnyére szolgál. Tessék csak végigutazni az országot s kénytelen lesz elsmerni előttem szóló t. ur is, hogy a távozó bérlő után mindig nagyobb terméseket kap a tulajdonos (ha vissza veszi a birtokot kezébe) mint a bérlet előtt voltak. Az nemzetgazdaságilag óriási vívmány, ha most 100 vagon gabonát kap a lakosság azon területről, melyről eddig csak 30—40 került forgalomba. Nálam most 70—90 ezer korona napszám lesz a falubeli munkásoknak egy év alatt kifizetve, az előtt 7000 koronát fizetett ki az uraság. Nem nagy jótétemény ez a szegény munkásnépre? Több cseledd, több más alkalmazott, több iparos kell az intenzíve kezelt birtokra, tehát több egyéneknek, családnak nyújt a bérlő megélhetési módot, mint a tulajdonos s ezzel közvetve a népszaporodást mozditja elő s a kivándorlást gátolja meg. Sok bérlő gazdasági ipart is üz, szesz-, keményítő-

„HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbb tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

kára a monopóliumok megszorítására, sőt talán nem is ártana mielőbb behozni egyik-másikat, p. o. a gyufaegyedáruságot és a szeszmonopóliumot, talán akkor jobb volna a gyufa és lehetne kapni szeszt annak, akinek rá szüksége van, míg most — azt mondják — nincs. Addig is, míg az állami egyedárusítás megszűnik, helyes volna egy szeszközpontot alakítani, hogy a folyton szaporodó panaszok megszűnének.

A pénzügyi központ ügyében ismét fordulat állott be. E rovatból számüzve lévén a politika, az ügy ebbeli részével nem is kívánunk behatóbban foglalkozni, ellenkezőleg sajnálkozni tudunk azon, hogy nálunk az ilyen nagyobb koncepciójú közgazdasági intézményt nem lehet megcsinálni a nélkül, hogy a pártpolitikát bele ne keverjük.

A pártközi béke kedvéért most alaposan megnyirbálták a tervezetet, úgy, hogy most már joggal gondolkozhatunk fölötte, hogy nem volna-e legokosabb az egész ügyet — melyért különben sem lelkesedünk valami tulságosan — egyszerűen levenni a napirendről.

Ismételjük, mi nem politikai, hanem közgazdasági szempontból bíráljuk a dolgot.

A leglényegesebb módosítás az a tervezeten, hogy a revízió csak arra a pénzügyre kötelező, a mely a központtól hitelt vesz igénybe. Már pedig vagy szükség van a pénzügyre felügyeletére, vagy nincs. Ha igen, akkor nem lehet kivételt tenni s nem szabad módot nyújtani arra, hogy éppen azok az intézetek bujhasanak ki a revízió alól, a hol az legkivánatosabb volna. Ha pedig nincs szükség a revízióra, azt kérdezzük: mire való a központ? Mert a vidéki pénzügyintézeteket a jegybank és a fővárosi nagy intézetek eddig is el tudták látni pénzzel, a jövőben is el tudják. Arra pedig, hogy egy pár kétes existenciájú intézetet kirántsunk a sárból, nem szükséges ilyen hatalmas, tökeerős központ.

A mi nézetünk az, hogy a pénzügyi központ akkor fog céljának valóban megfelelni, ha az egy teljesen független, önálló forum lesz, melyből úgy az egyik, mint a másik oldalról teljesen ki lesz küszöbölve a politika. Ha azonban a rugója, mozgató ereje a politika lesz, vagy ha politikai szempontból működése

korlátok közé lesz szorítva, úgy ez a körülmény közgazdasági szempontból sokat le fog vonni a pénzügyi központ értékéből, horderejéből.

Ló helyett kismotor.

Figyelemre méltó a cikk, melyet Vladár Endre a »Gazdasági Lapok« mult évi utolsó számában az 52-dikben tesz közzé.

A cikk arról szól, hogy igavonó állat helyett kismotort fogjunk az ekébe; a borona, tárcsa, henger, aratógép, mind vállalja a kismotort, hol így, hol úgy. Vagy ráalkalmazzák a motort a gépre, vagy külön kerékre szerelve, mint vivő, vonó alkalmatlanság végzi az igavonó állat munkáját, szerepét.

Nagy gondolat, és méltó a mai nehéz helyzet-hez. Bizonyos aggodalom érzik ki a jeles gépészmérnök fejtegetéseiben, hogy a mi elfogult, a régi-módihoz ragaszkodni szerető, nehéz mozdulatú gazdáink ugyan hogyan is fogadják ezt az új-módi igavonót? Hát ha nem is vállalnák?!

»Szó« nélkül biz az nem történnék meg, az bizonyos. Elég sok beszéd és tárgyalás előzné meg a rendelést, a munkába vételt. De ez nem baj. Hogy azonban a magyar gazdaközönség ma, és ilyen gyakorlati irányu ujtástól megijedne, attól tartani nem kell.

Még a békeséges időben sikerült a gépeknek odaküzdeni magukat a ksigazda közvetlen közelébe; az igaz, hogy főleg azoknak, a melyek lóval, igás állat mozgatásával jártat. A Sack-eke diadalmas bevonulása után, s vele jóformán egy időben a vetőgép, a tárcsás borna gyors elterjedése, nem-e biztató tünet, és nem bizonyíték-e? És az állati erőt igénylő gépeken kívül a gőzcséplő, a benzines, az olajos cséplők és más egyéb motorok is nincsenek-e már meglehetősen sőt, itt-ott gazdagon elterjedve egyes vidékeken?!

És, a ki a háboru kitörése óta a helyzetet közelebbről vizsgálja, a bonyodalmak közt a magyar ksigazda viselkedését tanulmányozza: meglepődve észleli a vállalkozás lábrakapását, az önfenntartás érzése, de a haladni vágyás lüktetése mutatkozik itt és mindig az a gondolat, hogy a belső, a harcsvonal mögött ránk kényszerített küzdelemben, a közéletelés kérdésében ránk váró feladatnak diadalmasan feleljünk meg.

kasságot fejleszt, a kézügyességet növeli, szóval intelligensebbé teszi a népességet, példája által a vidék mezőgazdaságát — úgy a földművelést, illetve növénytermelést, mint az állattenyésztést — tökéletesbíti; vajjon mindez nem jótékony-e? Vajjon ezekkel a tényekkel nem több jót cselekszik-e az az árendás, mint az a földes ur, ki egypár ezer koronát kiszurkol valami jótékony célra, melynek egy része aztán mindenféle multságokra, anquetre, banquet stbre. fordítatik s a tulajdonképpen nemes célra vajmi kevés marad.

Nem tagadom vannak egyes kivételek mindkét oldalon, a kötött birtokokon is van mintaszerű és modern gazdálkodás, viszont van nagyon és régi módi parasztgazdálkodást folytató bérlő is, de hogy a földhasznóbérlők zöme valóban úgy gazdálkodik, mint a fentiekben elmondtam, azt senki sem tagadhatja, ki nyitott szemmel nézi a dolgok folyását s látja is, mit néz.

Életre való a gondolat, a mit a cikkirő fölhoz: a gyárosok vették magukat a kismotorok előállítására, közforgalomba bocsátására. Gazdáink pedig „levetvén az általános közöny köpenyét, a motorok iránt komoly érdeklődést tanúsítanak.“ Ezzel fejezi be cikkét Vladár gépészmérnök. Üdvözlöm a gondolatát azt hiszem, időszzerűbb, alkalmaszerűbb és rokonszenvesebb nézet mostanság nem kereste föl a gazdákat, mint az övé.

Három részre osztom a kérdést, mely megoldásra vár.

1. A gyakorlatban csakugyan megfelelők-e azok a kis motorok a mi gazdasági követelményeinknek?

(Azt kell hinni, hogy igen; különben a nagy nyilvánosság elé tán csak nem lép ki vele a jeles cikk szerzője?)

2. Gyáriparosaink képesek-e ilyen motorokat előállítani és rendelkezésünkre bocsátani?

(Szintén azt kell hinni, hogy igen. Nagy, nagy feladatok jutottak már megoldáshoz általuk.)

De most, a jelen munkáviszonyok és háborús körülmények között?!

(Éz valóban a kérdés legsúlyosabb része. Ha az állam és hadvezetőség át fogja is látni, hogy az ágyú és lövészer municzió mellett soros rögtön az a motor, amely az ország és hadvisélet kenyerét, élelmi municzióját van hivatva kiművelni a földből: állhat-e rendelkezésre elég munkaerő!)

3. A gazdák megmozdulnak-e? Vállalják-e a motorokat?

(A gazdák egyebet se csinálnak, mint mozdulnak és vásárolnak. Aligha állít elő annyi kismotort a mi nagy gyáriparunk, amennyit a gazdáink meg nem vesznek most, föltéve persze, hogy jó és czélszerű lesz a gyártmány. És az ára az értékével egyező is lesz.)

A kérdés minden esetre olyan, amely a legnagyobb érdeklődésre számíthat; de amely megfelelő mozdulatot követel; de aligha a gazdák részéről, hanem a *gazdaérdekképviselők* részéről. Ezeknek a szava, munkája kell hogy a kérdésnek a lendületet megadja, a lendületet a kormány felé, a lendítést a gyáriparosok felé; (a gazdákat ma nem annyira lendíteni kell, inkább mérsékelni, hogy türelemmel várjanak, míg a kismotorok kimosognak oda hozzájuk a szántatlan-vetetlen maradt, a munkaerőre váró nagy és kis területekre.) Magyar Kázmér.

pótkává stb. gyárt tart üzembem s a kereskedelmi növényeket művelve hazánk gazdasági előrehaladását hathatósan mozditja elő. Hogy hazánkban a modern mezőgazdaság meghonosodott és lassan bár, de mégis csak terjed, ezt leginkább csakis a bérlőosztálynak lehet köszönni s azért tisztelet s nem gáncs illeti meg.

Ismerek bérlőket, kik csatornáznak, vizeket szabályoznak, levezetnek, alagsöveket rakatnak, kutakat furnak, jó utakat készítenek s mezei vasutakat is alkalmaznak a bérelt birtokon. Tehát befektetéseket csinálnak, áldoznak, de tudják miért, t. i. hogy kifizeti magát az amortisatió. Még épületeket is emelnek a nélkül, hogy azoknak a tulajdonos által való megváltására kilátásuk volna, sőt tudók esetet, hogy egy bérlő ilyen feltétel mellett még szeszgyárt is épített.

Vajjon az, hogy többet s jobbat s többfelét termel, hogy a lakosság vagyonosodását a nagyobb keresetképesség által előmozditja, a mun-

Végül azon kitételekre reflektálok, hogy a tulajdonos úgy dégelgeti földjét, mint jó férj a feleségét, ezt igaznak kell elismernem, de van rossz férj is, ki elhanyagolja nejét és éppen a kötött birtokok nagy része ily módon kezeltek. Viszont a bérlő, habár nem is esküdött örök hűséget a kiarendált földnek, hanem azt csak bizonyos ideig bírálja, akár csak valami Don Juan kedvesét, azért gondosabban ápolja, gyengédebben dédelgeti s gazdagabban táplálja azt, mint sok ur hitvesét, költ rá, a mennyit csak józan ésszel lehet. Az a milliomos világfi is több éket, kincset, gyöngyöt rak a körülrajongott divára, mint feleségére, hogy kegyeiben részesülhessen. A bérlő is ilyen modern gavallér a földdel szemben.

Tiszteljük a bérlőket, hazánk mezőgazdaságának előbbrevitelét legnagyobb részben nekik köszönhetjük s azért ne sujtuk őket illetéktelen kórterhekkkel.

TAKARMÁNYDARA (KORPA)
TENGERICSUTKÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint **KITÜNŐ TAKARMÁNY** értékesíthető.

AJÁNLATTAL SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgőnycim: CASE BUDAPEST.

Eredeti
amerikai

CASE

gőzszántó-
gépek,
a c z é l
c s é p l ő k.

STOVER amerikai benzinmotorok és lokomobilok.

A világháboru nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével.

Irla: Löherer Andor.

Ha a nemzetek nyugodtan és józanul mérlegelnék a mai helyzetet, ezeket megértve, azonnal be kellene szüntetni a még soha nem látott mai *»tömeggyilkolásokat«* a csatatereken és egyestülve, kezét fogva kellene az álnok felbujtó ellen összhatalmuk teljes súlyával fellépni. Az embert az Isten mégis csak az életnek és hasznos munkának teremtette, nem pedig a hollók, varjúk és ragadozók szörnyű martalékává.

A vörös *John Bull* nem érdemel egyebet, mint azt, hogy egymagában csak azért, hogy a *fekete fajt* Európára hozta, a *sárgákat* felbujtotta és nekik a fehérek elleni invázióra, a támadásra, a megrohanásra a kezdeményező első lépést megadta, a *fehér népfajok — az európaiak,* — okulva és gyorsan kiábrándulva a mindent ígérő és mindig a másokat, sőt szövetségeseit kijátszó, felbujtó angol ellen, közös erővel lépjenek fel, hogy az álnokság, a hitszegés, a hitegetés prédára leső, szivtelen, embertelen urait, e hiénákat megérdemelt módon megfenyítse.

A *sárga veszedelem véme* és lehetőségének útjait Anglia egyengette, méltó, hogy ennek bélyegét a vörös *John Bull* homlokára süssék, hogy örökre a *»hajjenni«* gonoszítványokhoz hasonlóan legyenek megbélyegezve. A japánoknak a Yang-tse völgyének, a németek extraterritoriális területének *»Kiao-csai«* megtámadása már a második lépés volt, a sárga fajnak a fehér faj elleni hódító fellépésére.

A megtorlás mégis hamarosan utóéri az álnok angliást. Az angol-japán barátság is csak: kutyabarátság. Ezen két szövetséges között máris egyre nagyobb lett a surlódás, mert az angolok mindinkább féltékenyek Japánra, ennek éppen *kinai* akciója miatt, a mi a bizalmatlanságot nagyra ébresztette Angliában. Ime ismét a rövidlátó és a telhetetlen Angol áll előttünk. Most az egyszer a ravasz számítás nem vált be. A japánok ezért nem is titkolják felháborodásukat, s egy *Sanghai* lap szemére is hányja az angoloknak, hogy az angolok tulajdonképpen Japánország védelme alatt folytatják *Sanghai*-ban a kereskedelmet. Egy japán katonai lap pedig azt írja, hogy kinek köszönhetik tulajdonképpen az angolok, hogy békében élhetnek az egész *Sanghai* tartományban és hogy ott nagy kereskedelmüket folytathatják. Ez nem elég, most már kijelentik, hogy az angolok *»másodosztályú emberek«* s hogy a japánok az angolokra a legnagyobb könyörüséggel a legnagyobb csapásokat mérhetik. *»Elvehetné most Ausztráliát és lázadást szíthatna Indiában...«* Az angolok most nem küldhetnék flottájukat a japánok ellen, mert ez esetben otthon, a szigetország teljesen védtelenül maradna... s akkor a német flotta hamarosan végezzen egész Angolországgal. Most is bámulják az angol flotta tétlenségét és kételkednek a flottába vetett bizalomban és annak retteget erejében, vagy félt támadásának sikereiben. A mint tehát mondtam, a hályog lehull a többi nemzetek szeméről, s így az angol világhatalomról ügyesen szőtt legenda pókhálós módjára szakad össze.

A legklasszikusabb azonban az, hogy ma egyszerre Anglia festi Európa szemé elé a sárga veszedelem fenyegető voltát, a midőn például 1915 augusztus 8-án a *»Standard«* tárja fel a sárga veszedelem közelségét, utalva arra, hogy Japánnak Kína elleni eljárása az első lépés világhatalmának megszerzésére, a mivel az Ázsiai való uralom eszközét szerezte meg s azután — előreláthatóan a déli tengerekre, — valamennyi szigetsoportjával, — végre az Ausztrálián való protektorátusságra fog vezetni. Mindezekre Anglia vezette rá Japánországot, kézen fogva, önző világhatalma közben. Ne zugalódjának tehát az isteni gondviselés ellen.

A legérdekesebb az, hogy a Yang-tse völgyét eredetileg Anglia akarta gyarmatává megszerzeni!... Az étvágy hamar megjön az újabb invázióra. A védekezés, a felfegyverkeztség szüksége tehát a mai világháboru befejezésével sem érhet marad az orosz, francia, belga vagy az olasz csatamezőkön, a fehér faj annál jobban gyengül el, annál jobban merül ki, s a mai emberanyag rettenetes veszteségével egy bizonyos ideig, a míg a ma támadt nagy hézagokat az újabb generáció be nem tölti, egy erőteljes védekezésre, főleg ha a kibékülés nem lenne őszinte, alig volna képes.

India természetes kínesei eleinte alig tótték észrevehetővé eme kizsákmányoltatásuk nagyságát. De ma és jó ideje, az angol főuri családok másodszülött fiai, a kik otthon nem érvényesülhettek, Indiában foglaltak el olyan állásokat, melyek a meggazdagodásukat biztosította. Így fegyvermez ottan a jól szervezett, az angol érdekeknek szolgáló és kedvező törvények támogatásával — egy maroknyi angol — egy óriási és dúsgazdag birodalmat, melynek történelmi nagysága és kulturája nagyobb és régibb, mint Európáé s Angliáé, melynek műemlékei máris rejtett csudái a világnak.

Ma már a keleti népek öntudata felébredt. Az egész indus világ, a politikai agitációtól a politikai gyilkossáig a gyűlölt angol uralom ellen fordul. A kelet népei, Japántól Törökorszáig, ébredve elaltatottságukból, egy óriási átalakuláson mennek keresztül. A japán világraszóló győzelmek ébresztették fel az összes más színű fajok öntudatát, álmoként tűnt el keleti fatalizmusok, talpra ugorva érezték meg, hogy nem egy felsőbb szellem és hatalom rendelése leigáztatásuk, hanem haszonleső gonoszok műve. Az európai egyetemeket látogatók lettek első meglátói és felismerői a kereskedőkkel eme tapasztalatoknak, s ma az agitáció már az egész keleti földrészre kiterjedt, főleg hogy a török szultán a 400 év óta összegöngyölt zöld zászlót kibontva, a szent háborút kihirdetve, élére állott a keleti népek szabadság és védelmi harcainak, melyet a közös erővel vívni meg. Egy-egy revolver elsülése, egy legyilkolás, egy eltüntetése, melyeknek egy-egy angol csik áldozatul, a *»Times«* beismerése szerint *»is azt igazolja, hogy India már teljesen azon az uton van, mint Irország, a hol a lakosság egésze a legengesztelhetlenebb gyűlölettel fordul el az angol leigázó kegyetlen uralomtól. Perzsiában is hasonló a forrongás. India elvesztése egy egész világrész felszabadulását jelenti, a mivel Anglia világhatalmának egyik támasztó pontját veszítené el. Anglia azonban reményli, az ő biznisszimatja azt remélteti vele, hogy ha Indiát el is veszti, de óriási kereskedelmi szervezetével, pénzével és nagy hajóhadával a nagy kikötő városokat mégis meg fogja tarthatni és ezzel a kereskedelem révén mégis legbecsebb javait Indiának továbbra is a magukénak mondhatják. A faji probléma így kapcsolódik be az angol világhatalom életképességébe és ez veti előre árnyékát a fehér és színes faj várható élethalál harcának. A mai védelmi háboru így megy át a támadó háboruba.*

A mohamedánok mai védelmi harcra ilyenképpen máris előre veti árnyékát, a midőn Perzsiában az orosz s angol ellen, Marokkó és Algírban a francziák ellen, Líbia, Tripoliszban az olaszok ellen, s Indiában, Arabiában, Szomali földön s Törökországban az angol-francia orosz és olasz szövetség ellen indultak harcra félholdas zöld-szentharci zászlók alatt.

A míg tehát az egyik oldalról az angol világhatalom ellen olyan oldalról indult meg a halálos támadás, a melyre ez idő szerint a kifejtett Vassizgor és fegyelem mellett még sem számítottak, a másik oldalról Angliának gyarmataiban való eddigi szabad mozgása lett egyszerre megbénítva, a mi az *európai drágasággal és az európai kiéheztelési angol szándékkal* ellentétben lepte meg az egész európai kontinenst

(Folytatjuk.)

A jó vetőmag terjesztése.

Hogy a fajta jóságának milyen nagy befolyása van a termés nagyságára, legjobban bizonyítják ezt a nagyszámban végzett fajtakísérletek, melyek eredményeit szaklapjainkban lépten-nyomon olvashatjuk s melyekből nyilván láthatjuk, hogy terméseink, illetve jóvedelmünk fokozásában a jófajta vetőmagnak sokkal nagyobb szerepe van, mint gazdáink általában gondolják.

A német gazdatanács 1913 február 12-iki teljes ülésén a mezőgazdasági termelés fokozásának kérdését tárgyalta. A három előadó közül az egyik volt Lochow, a jeles német gazda, a ki fejtegetéseiben statisztikai adatokkal és gyakorlati példákkal azt bizonyítja, hogy a *termések nagysága újabb területek művelés alá vétele nélkül is lényegesen fokozható*, ha a bővebb trágyázás és gondosabb talajmunka mellett a gazdák nagyobb gondot fordítanak a termőképességre alapított céltudatos fajtakiválasztásra. Az okszerű talajművelés terjedése mellett a náluk nagyban föllendült növénynemesítés jelentékeny tényezőként szerepel abban, hogy Németországban a gabona átlagtermése, mely 1885 és 1889 között 13.4 q volt hektáronként, az 1905—1909 közötti időszakban már 18.2 q-ra emelkedett, 20 év alatt tehát közel 5 q, illetve 36% növekedést ért el.

Nálunk a vetőmag, illetve a fajta kérdésének sok egyéb kérdéssel egyetemben éppen a mostani háboru adott az eddiginél is jóval nagyobb jelentőséget, a mikor ugyanis annyira égetően felmerült a többtermelés szükségessége. A fajta jóságát művelési növényeinknél idáig általában kevésre becsülték, csakis a belterjesebben kezelt gazdaságok helyeztek már régóta súlyt a növénytermesztésnél is minél jobb fajták használatára, ámde gazdáink főzöme a fajtakérdést mindaddig mellékkérdésnek tekintette. Nem lehet ezért kizárólag őket hibáztatni, mert sok

oka van annak, hogy nálunk a vetőmagkérdést gazdáink nem tekintették olyan lényegesnek, mint a nyugati országokban. A legfőbb ok a nagyfokú tájékozatlanság a fajta megválasztása, a vetőmag termesztése és értékesítése körül, továbbá a csalódások egyes kísérletezőknél. Egyes törekvő gazdák külföldről hozattak vetőmagot s kereskedőink is hazai vetőmag hiányában nagyobbrészt külföldről szereztek be szűkségüket. Ez a külföldi vetőmag az ottan honos és hazájában többnyire jól bevált fajták terméke, mely után gazdáink nálunk is jó eredményeket vártak. Ámde a külföldi vetőmag sok esetben a szép reményeket keserű csalódásokra váltotta fel, mert az illető fajta a mi viszonyaink között többnyire nem vált be, miután a mi éghajlati viszonyaink a külföldi fajták természetének kevésbé megfelelőek s így termesztési értékük sok esetben alul marad a nálunk honos, bár szintén kevés értékű fajtákkal szemben, kivéve egyes növények, nevezetesen a burgonya, árpa, zab, tengeri némely fajtáját, melyek tényleg nálunk is jól beváltak. A külföldi fajtákkal történt sok-sok kísérletezés és a külföldi vetőmagban való sok-sok csalódás után végre is azt kellett megállapítanunk, hogy a mi viszonyaink között legjobb fajtákat nekünk kell előállítani és a vetőmagkereskedelem útján ezeket kell gazdáink kezébe juttatni.

Még csak kezdetén vagyunk ugyan a vetőmagtermesztésnek, illetve a mi viszonyaink közé alkalmas jófajták előállításának, ámde ez a kezdet is a legszebb reményekre jogosít bennünket és most már megvannak a biztos támpontjaink, melyeken tovább haladva, egyrészt a már nagyon is időszerű fajtakérdést, másrészt ezzel kapcsolatosan a vetőmag termesztését és a magforgalombahozatalát helyes irányban fejleszthetjük. Gazdasági növényeink közül egyik-másiknak magja külföldi származású fajtákból ered ugyan, mind a mellett nálunk is jól beváltak.

Ilyenek a répafélék, a burgonya, a rozsnak, zabnak és árpának egyes fajtái. Azonban a buza, éppen azon növényünk, a melyet az ország szántóföldjének mintegy negyed részén természetesen, mindaddig nem volt pótolható idegen származású fajtákkal, jóllehet egyetlen más növénynél sem próbálkoztak annyit a külföldi félésekkel, mint éppen ennél a növénynél. Éppen ezért, midőn az országos m. kir. növénynemesítő intézet megalakult, a legsürgősebb feladatot teljesítette akkor, mikor a legfőbb gazdasági növények mindenikére és főként a buzára nagy súlyt helyezett és a néhány évig tartó munka után már ott vagyunk, hogy vannak a mi viszonyaink közé alkalmas jobb fajták, melyeket a közönséges magyar buzából tenyésztettek ki, de a melyek annál biztosabb és holdanként 1—4 q-val nagyobb termést adnak. Buzából tehát most már van jó vetőmagunk és a buzán kívül a többi gazdasági növényekből is most már jelentékeny mennyiségű hazai vetőmag áll gazdáink rendelkezésére, csak gazdáinktól függ, hogy a mi viszonyaink között kitenyésztett jobb fajták vetőmagját be is szerezzék.

A jófajták felkarolásában a vezetőszeretettel eddig az okszerűen kezelt közép és nagy birtokok vitték, ámde gazdatársadalmunk zömét a kisebb birtokok képezik és a földbirtok tulajdonos része az ő kezükben van és sajnálattal kell azonban megállapítanunk azt a tényt, hogy éppen kisgazdáinknál a legrosszabb növényfajtákat látjuk termesztelni, melyeknek talán csak a kisebb igényük az egyetlen előnyös tulajdonságuk, ezzel szemben azonban sokkal nagyobb hátrányuk a gyengébb és bizonytalan termés és így a kisebb jóvedelmezőségük.

Nagy közgazdasági fontosságot kell tehát tulajdonitanunk mindazon intézkedéseknek és törekvésnek, melyek arra irányulnak, hogy a jó vetőmag ne csak a nagybirtokokon, hanem a kisbirtokok széles rétegeiben is tért hódítson.

E czél érdekében a szükséges eszközök már meg is vannak, legfeljebb ezek kibővítése és ügykörük módosítása volna szükséges ilyen irányu munkásság megvalósításához. Ezek közé kell sorolni elsősorban a mezőgazdaság ügyét szolgáló állami intézeteket, melyek ügykörüknek megfelelően eddig is nagy szolgálatot tettek mezőgazdaságunknak. A jó vetőmag minél szélesebb körben leendő terjesztésénél főleg a gazdasági felügyelőségek tudnak jelentékeny működést kifejteni, melyre nézve a mosonvármegyei gazdasági felügyelőség éppen az idén nagyon szép példát adott. Ez a felügyelőség ugyanis az idén kiscsárdák részére vetőmagnak közvetített 3800 q búzát és 1700 q rozsot. A buza vetőmagja az árpádalmi uradalom nemesített magyar búzájából való, a rozs pedig a magyaróvári főhercegi uradalomtól vásárolt Hanna rozsfajta volt. Ha a többi gazdasági felügyelőség is a magyaróvárihoz hasonló eredményt érhet el, úgy pl. búzával rövid idő alatt a nemesített magyar buza termesztése általános lesz.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület minden tekintetben a legnagyobb eréllyel munkálkodik a mezőgazdaság fejlesztésén, munkájának eredménye azonban hatványozott mértékben nyilvánul, ha a vidéki gazdasági egyesületek és a különböző gazdakörök is állandóan fokozott tevékenységet fejtenek ki abban a szellemben, mely az Országos Magyar Gazdasági Egyesület irányelvét képezi. A jó vetőmagokat éppen ezen vidéki gazdasági egyesületek és a különböző gazdakörök terjeszthetik a leghatásosabban és munkájuk eredménye minden körülmények között emeli az illető egyesület és gazdakör jövőjét, emeli a köréje sereglett gazdakör jövőjét s velük együtt a közügy, a haza boldogulását.

Tóth Lajos.

Téli tök termesztése.

Irtó: Balogh Bálint.

Bem Akiba óta nincs új dolog a nap alatt. Bizony nem újság az sem, a miről én most írni akarok. Hogy mégis írok, annak oka abban rejlik, hogy a téli tököt aránylag kevesen ismerik s a ki ismeri is, csak fölületesen ismeri azt.

Termelése alig tér el a többi tökfajtáktól. Ez is a televényes, termékeny talajt kedveli. Minél tápdusabb a talaj, annál kielégítőbb az eredmény. A frissen trágyázott földet nagyon szereti, sőt az érett trágya tetején is megterem.

Vetési ideje április eleje. Minél korábban elvethetjük, annál jobb, azonban a korai fagyok ellen spárta takaró harangokkal, vagy más effélékkel védeni kell.

Igen hosszúra fut. Hogy szebb termést érjünk el, czélszerű úgy kacsozni, mint a dinnyét szokás. Sőt 2-3 méteren túl czélszerű az indát földdel betakarni, hogy újra gyökeret verjen. A folytatás akkor az anyatóról kevés táplálékot fog elvonni. Magnak azonban csakis az anyatóhoz közelfekvő tököt válasszuk.

Szeptember végén a téli tököt leszedhetjük. Száraz, hűvös helyen tavaszig is eltartható. Hogy a száron át a levegő átömlését megakadályozzuk s így az eltartást biztosabbá tegyük, czélszerű azt szurokkal, viasszal vagy más effélével bevonni.

A nép istengyalulta töknek nevezi azon ér-

dekes sajátosságánál fogva, hogy ezt gyalulni nem kell.

A tököt előbb alaposan megmosva, 4 darabra vágjuk s így tesszük fel tiszta vízben főzni. Fél órai forrás után levesszük, a magot, de csakis ezt, kiszedjük belőle s azután az egész belsejét villával kikaparjuk, úgy, hogy csak a 2-3 mm. vastag fás héj maradjon meg. A töknek a kikapart belseje finom szálakra oszlik s úgy néz ki, mint a legszebben meggyalult spárgatök s az ize is vetekedik azzal. Az elkészítése — főzeléknek — a rendes módon történik.

1. ábra. Téli tök.

KÖNYVISMERTETÉS.

Drágaság és mezőgazdasági vámvédelem. A gazdasági egyesületek országos szövetsége 1915. évi december 12-én budapesti megkezdett XX. nagygyűlésének a drágaság és mezőgazdasági vámvédelem kérdéséről, valamint a gazdakörök ellen intézett igaztalan támadások visszautasítása céljából lefolyt tanácskozásai. Külön lenyomat az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos lapja, a »Köztelek«

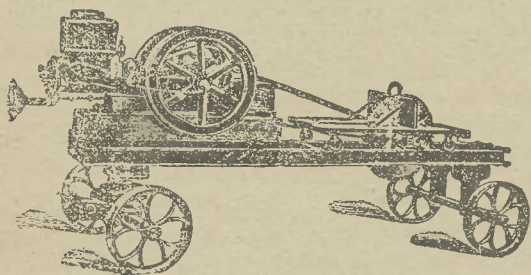
1915. évi 51. számából. Kiadta az Országos Magyar Gazdasági Egyesület. Budapest, 1915. A cím eleget mond; a füzetben a gyűlés lefolyá-

sát, mely gyorsírók feljegyzése után készült, találjuk, mi is igen bő kivonatban közöltük ezen nagygyűlés lefolyását, de a ki szóról-szóra akarja olvasni, az forduljon a füzetért az OMGE-hez vagy a »Patria« irodalmi vállalat és nyomdai r.-t.-hoz.

A »Budapest« kis képes naptára 1916. évre megjelent Wodianer F. és Fiai kiadásában Budapest, IV., Sarkantyus-utca 3. sz. Ára 60 fillér. Sok ábrával ékesített háborus cikkek, gazdasági közlemények és adomákkal fűszerezett tartalommal, mint olesó s jó kis kalendá-

riumot, kiscsárdáknak, uradalmi cselédeknek stb. ajánljuk!

Szövetkezeti és Gazdasági Évkönyv 1916. évre. Tizenhatodik évfolyam. Szerkeszti: Szilassy Zoltán orsz. képviselő, OMGE. titkárja. Budapest, 1916. Ára: 1 korona. A háborus viszonyok között a gazdasági és társadalmi erőknél szövetkezése hatalmas segítsége volt a gazdasági boldogulásnak. A kisemberek a szövetkezés segítségével voltak képesek a nehéz viszonyok között hiteligényeiket kielégíteni, fogyasztási szükségleteiket olcsóbban beszerezni, gazdasági tevékenységüket sikerrel folytatni. A Szövetkezeti Évkönyv bőven ismerteti a szövetkezetek áldásos működését és az általuk elért fényes eredményeket, melyek a háborus esztendőben is képessé tették a szövetkezeteket a további fejlődésre. Az Évkönyv gazdasági része gyakorlati tanácsokat ad a gazdálkodás tökéletesítésére, a melyre a háboruban megnövekedett fogyasztásnak és a drágaság megszüntetésére irányuló törekvéseknek kétszeres szüksége van. A mulattató rész pedig a nép számára való olvasmányokat tartalmaz. Az Évkönyv megszkott szép köntösében számos képpel díszítve jelent meg, úgy hogy mindenkinek melegen ajánlhatjuk. Megrendelhető minden könyvkereskedésben.

A legjövödelmezőbb befektetés WATERLOO MOTOROS FÜRÉSZEK

benzin, benzol, nyersbenzol és villamos üzemre.

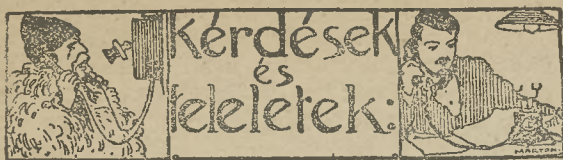
Óriási teljesítőképesség! **==** Elenyésző csekély üzemköltség!
Bámulatatos egyszerű kezelés! **==** Legnagyobb üzemtisztaság!

Dénes B. Betétitársaság,

Budapest, VI. kerület, Vilmos császár-ut 61/G. szám alatt.

Sok munkást takarít meg!

Sürgönycim: Dénes 46-03.

Kérdés. Milyen fák alkalmasak élő sövénynek?

Kérem tapasztalt gazdatársaim szives felvilágosítását, hogy milyen bokrokból lehet élő sövényt csinálni? F. E.

Felelet. Meddig lehet őszi búzát és rozsot vetni? című kérdésre.

Minden, a mi szabálytól eltérő módon történik, eredményében bizonytalan, de a bizonytalanság fokozata nagyon különféle, erre a magyar nyelv önzönével rendelkezik jobbnál jobb szakvakkal. Arra a kérdésre tehát, meddig lehet vetni még őszi búzát, röviden csak annyit válaszolok, hogy könnyen megtörténhetik az eredmény a december legvégén vetett búzából is. Persze nem vérmes reményekkel fogunk az eredmény elébe nézni, hanem csak gyenge közepes termésre fogjuk számításunkat alapítani; de lehet azért jó közepes, meg egészen jó termés is. A közép Tiszánál nekem is volt olyan november legutolsó napjaiban vetett búzám, mely csak a januári hó alatt csirázott és kelt ki és türehető termést csépeltem utána. Ugyanitt akárhányszor előfordul a december közepén-tuli vetés és mégis buza lesz belőle, ha az időjárás reája fordul, mert nem én, de milliányi magyar földműves hangoztatja ezt a példabeszédet: »Az idő a gazda«. Meg kell azonban jegyezni, hogy mindez csak rendkívüli esetekre vonatkozik, mert biz én nem tartom jó gazdának azt, aki rendes viszonyok között idejében el nem vet.

Végül még valamit a buzáról! Általános meggyőződés, hogy a buzának át kell aludni a telet, mert annak *tenyészideje* 270—280 nap. Nem áll. A Földrajzi Közlemények XXXVI-ik kötetének 242-ik lapján jeles utazók adatai nyomán az olvasható, hogy „a buza Turkesztánban és Ázsia belsejében (tehát minden valószínűség szerint őshazájában), ha gyakran öntözik, 4 hónap alatt megéri”. Ezt igazolja a mi tavaszi búzáink és járó búzáink is.

Ez magyarázza meg azt, hogy kései búzáik igen szépek lehetnek, mert a buza elég ha kikelt az idén és 2—3 levélkét hajtott; bokrosodásának ideje a jó, májusi verőfényes eső.

Vessen-e, ne vessen-e kérdező még most is őszi búzát, nem mondhatom; de a mostanság uralkodó időjárás mellett érdemes tenni a luterára.

Az őszi rozsvetéssel már elkéstünk. A rozs, ha őszen meg nem bokrosodik, tavasszal már nem fog bokrosodni.

Végh Kálmán, Mátyás.

Felelet. Tavaszi buza vetési ideje című kérdésre.

1. „On regarde tonjour á son premier amour“, halljuk sokat. Ezt mondhatjuk a mi elhagyott tavaszi búzáinkról is, mely sokkal érdemesebb vetemény, mint a takarmányárpa. Eleinte nyakrafőre vetették, de veszett hírét is keltették ezzel a megjegyzéssel: „Tavaszi buza, ravasz buza.“ A mi pedig nem áll, mert a hiba nem a búzában, hanem a gazdában rejlik; a tavaszi buza ugyanis 7—8 q 78 kilós termést könnyen megad, de 12 q-t is, kivált a mi teljesen bevált Tisza Gyöngye tavaszi búzáink.

A tavaszi buza földjét még ősszel fel kell szántani úgy, mint a tavasziakét és tavasszal csak fellazítani, vagy sekélyen vető alá szántani. El kell vetni olyan korán, a mint csak lehet, tehát legkésőbb márczius elején, mert a későbbi vetésből csak ocsu lesz. Ha ugyanis érési ideje *kánikulába*, tehát augusztus elejére, július végére esik, összeaszalódik. Vetőmaggal nem kell takarékoskodni; 125—150 litert veszünk a szokásos módon kataszteri holdanként. Ha jól megerősödött a buza, meg kell boronálni könnyű boronával, vagy a nehezebb boronának meg kell forgatni a fagait, hogy a szegek éles oldala hátra, letompított oldala pedig előre kerüljön. Hidvégi.

2. A tavaszi búzáink vetési ideje vidékenként különböző. Erdélyben, Felsőmagyarországon, általában a hűvösebb részeken április első felében is eredményesen vethető. Egyik gömörmegeyi gazdaságban a múlt év április 8-án vetett tavaszi buza holdanként 9.5 mm. termést adott, a mint erről e lap egyik régebbi számában megemlékeztem.

Olvastam, hogy a tavaszi buza csak akkor sikerül, ha az már februárban elvették. Ez legfeljebb az Alföldön és a Délvidéken állhat meg, a mit az a körülmény is bizonyít, hogy a tavaszi búzát nagyobb mértékben termelő vidékeken februárban még egyáltalán vetni sem lehet, a hideg, télies időjárás miatt.

Mindenesetre azonban kívánatos, hogy a tavaszi vetéseket még az ősszel elkészített talajba a tavaszi buza vetésével kezdjük meg.

Szöke Mihály.

Felelet. Jelzőfácskák a kertben című kérdésre.

Jelzőfácska alatt kérdező bizonyára jelzőtáblát ért, melyet lágyított dróttal reá akar kötni a fácskákra. Legzélszerűbb e célból választékot kérni valamelyik magkereskedőtől és oda-haza nyugodtan megtenni a választást. Ezt az egyes fákra kötendő jelzőtáblácskákra értem. Ha sorok, vagy parcellák megjelöléséről van szó, tessék valamelyik gyümölcsészeti kereskedésből kérni tokos jelzőkereteket, melybe a címet magában foglaló pergament üveg alá toljuk. Pergamentből különben magunk is készíthetünk megfelelő szeleteket és lágyított drótra fűzhetjük; pergamentül a befőttes üvegek »hólyagpapírja« is szolgálhat. Bármely esetben a címet nem tintával, sem postás plajbásszal kell írni, hanem lemoshatatlan, folyékony tussal (Güntther—Wagner-féle Pelikan jótállás melletti lemoshatatlan); a betűk lehetőleg rond betűk legyenek. A ki a rond (ujabb neve kerekírás) írást nem tudja, érdemes megtanulni; hozzá való irkákat, mindössze két füzetből áll, bármelyik papirkereskedő árul. Kassai.

Felelet. Rózsafák törése című kérdésre.

A rózsafák őszi betakarása alkalmával sajnos, igen sok fa elpusztul, a minék a legtöbbszőr a helytelen kezelés s a vigyázatlanság az oka. Az eltevésével nem szabad addig várni, míg a talaj csontkeményre fagy, hanem akkor el kell ezt a munkát végezni, mikor még laza a talaj, mert így a gyökérzetnél jobban enged a föld s nem olyan könnyen törik ki a fa. A törés legtöbb esetben a törzs kellő közepén szokott előfordulni. Éppen ezért a lehajlításnál a munkás az egyik kezével a korona alatt, a másikkal a gyökér közelében fogja meg a törzset s felfelé (a korona felé) gyengéden húzza, óvatosan, lassan hajlítja azt le. Szabályul tekintsük, hogy minden évben ugyanabba az irányba hajlítsuk a rózsafákat. Megjegyzem, hogy a törött törzsű rózsát a legtöbb esetben meg lehet menteni. Ugyanis — azt ismét függőleges helyzetbe hozva — raffiával befáslizzuk, oltóviasszal jól bekenjük s az egészet még ronggyal is begöngyölve, erősen átkötjük. Ezután 2 erős fadarab közé kötjük a befáslizott részt s nagy vigyázattal lehajlitjuk. A rózsafa törzse ilyen kezelés mellett legtöbb esetben összeforr.

A rózsafákat azonban nem okvetlen szükséges letakarni. Lapunk egyik régebbi számában egy igen czélszerű módja van ismertette a rózsá eltevésének. Kátránypapírból készült csöbe, fagyapott, vagy más elféle anyaggal burkolva is megvédhetjük a rózsát a téli fagy ellen.

Balogh Bálint.

Kisebb szakközlemények.

Liszteltartás és lisztgondozás. A lisztellátás kérdésének megoldása és a lisztfogyasztás akadálytalan lebonyolítása sok fejtörést okoz mostanában a hatóságoknak. A legcsekélyebb lisztmennyiség, gondatlanságból romlásnak indul, érzékeny kárt jelent. A liszteltartásnál, de legkivált a buzalisztnél és a rozslisztnél rendkívüli gondnal kell arra ügyelni, hogy a liszt ne legyen a zsákokba beleygőmőszölve. A liszt valósággal élő eledel, a melynek éltető levegőre multhatatlanul szükség van. Éppen ezért a raktárakban liszttel telt zsákokat időnként ide-oda rakosgatják, hogy azokat a levegő minden oldalukon járja. A hol a lisztet nem zsákokban, hanem kisebb-nagyobb készletekben felhalmozva, szabadon kiteve tartják, ott annak a megforgatása, lapátolgatása éppen olyan nélkülözhetetlen dolog, mint a buza- és a rozskészletek szokásos szellőztetése és forgatása. Ott, a hol a zsákok és a liszt forgatgatását legalább havonta egyszer rendszeren el nem végzik, a készletek csakhamar dohosá lesznek. Már pedig a dohos termékekből készülő kenyér nem csupán értékében csekélyebb, de az egészségre is ártalmas.

HIREK.

A liszt- és kenyérfogyasztás szabályozása. (Az utalványrendszer kiterjesztése az egész országra.)

1. §. Az 1916. évi január hó 10. napjától kezdődőleg a 2. §-ban említett személyek kivételével, bárkinék naponként és fejenként buza-, rozs- vagy árpaliszttól, vagy e gabonaneműek keverékéből előállított lisztből legfeljebb 240 gr-mot szabad fogyasztania.

Nehéz testi munkával foglalkozók részére a közigazgatási hatóság (8. §) s úgy ezek, mint olyanok részére, a kiknél azt valamely más ok szükségessé teszi, a belügyminiszter az 1. bekezdésben meghatározott naponkénti és fejenkénti mennyiséget legfeljebb 300 gr. lisztre felemlheti.

A hatóságnak az előbbi bekezdés alapján tett rendelkezését a belügyminiszter bármikor megváltoztathatja.

A jelen rendelet szempontjából 7 gr. kenyeret 5 gr. lisztnek kell számítani.

2. §. Östermeléssel foglalkozók naponként és fejenként buza-, rozs- vagy árpaliszttól, vagy e gabonaneműek keverékéből előállított lisztből legfeljebb 400 gr.-mot használhatnak fel.

3. §. Az 1. és a 2. § szerint felhasználható lisztmennyiséget mindenki elsősorban saját meglévő liszt- vagy gabonakészletéből köteles fedezni.

4. §. Buza-, rozs- és árpalisztet, valamint e gabonaneműek keverékéből előállított lisztet, továbbá az ilyen lisztmennyékből előállított kenyeret az 1916. évi január hó 10. napjától kezdve csak a közigazgatási hatóság (8. §) által kibocsátott liszt- és kenyérfogyasztási igazolványok ellenében szabad forgalomba hozni, elidegeníteni vagy vásárolni.

Ezen rendelkezés alól a belügyminiszter a szükségnek megfelelőleg kivételeket engedhet.

5. §. A liszt- és kenyérfogyasztási igazolványokra vonatkozó közelebbi rendelkezéseket a közigazgatási hatóság (8. §) állapítja meg.

Ezeket a rendelkezéseket a belügyminiszter bármikor megváltoztathatja.

A liszt- és kenyérfogyasztási igazolványok rendszeresítésével felmerülő kiadásokat a törvényhatóságok fedezik.

A belügyminiszter elrendelheti, hogy egyes törvényhatóságok egész területükre vagy annak egyes részeire vonatkozólag kölcsönösen érvényes liszt- és kenyérfogyasztási igazolványokat állapítsanak meg.

6. §. A közigazgatási hatóság (8. §) köteles a liszt és kenyérfogyasztási igazolványok életbeléptetéséhez szükséges adatok bejelentését a belügyminiszter utasítása szerint elrendelni.

Liszt- és kenyérfogyasztási igazolványra csak annak és olyan mértékben van igénye, a kinek és a milyen mértékben a tulajdonában levő liszt- vagy gabonakészlet az általa ezen rendelet értelmében felhasználható lisztmennyiséget nem fedezi.

Azok, a kik rendszeresen ételeknek kiszolgáltatásával ipar- vagy keresetszerűen foglalkozó üzletekben, üzemekben, intézetekben, vállalatokban stb. étkeznek, csak kenyérfogyasztási igazolványra tarthatnak igényt.

7. §. Ételek kiszolgáltatásával ipar- vagy keresetszerűen foglalkozó üzletek, üzemek, intézetek, vállalatok stb. kenyeret csak az általuk bevont kenyérjegy-szelvények ellenében, az azokon feltüntetett kenyérmennyiségnek megfelelő mennyiségben szerezhetnek be.

Liszttel pedig, a mennyiben hatósági ellátásra igényük van, a hatóság előtt beigazolandó rendes vendégforgalmukhoz képest látandók el az 1. §-ban megállapított rendelkezés által meghatározott arányban.

8. §. Az előző §-okban említett hatósági rendelkezéseket vármegyékben és törvényhatósági joggal felruházott városokban a törvényhatóság első tisztviselője, Budapesten a városi tanács teszi meg.

Rendezett tanácsú városokra nézve az alispán előterjesztésére a belügyminiszter a polgármestert biztatja meg az eljárással.

9. §. A kinek az 1. és a 2. § szerint 1916. évi augusztus hó 16. napjáig számítandó házi szükségletét, továbbá a fennálló rendeletek szerint 1916. évi augusztus hó 16. napjáig számítandó gazdasági szükségletét meghaladó gabona- vagy liszt-készlete van, az készletének a házi vagy gazdasági szükségletét meghaladó részét a közigazgatási hatóság (8. §) felhívására köteles a hatóságilag megállapított legmagasabb áron készpénzfizetést a lakosság lisztellátási céljára a hatóság rendelkezése szerint átengedni.

Ez a rendelkezés nem érinti a 3.925—1915. M. E. számú rendelettel elrendelt igénybevétel hatályát és az idézett rendelettel igénybe vett liszt- és gabonakészleteket ehhez képest a Haditerményrészvénnytársaság részére kell kiszolgáltatni.

Gabonakészletek birtokosai a jelen rendelet 1. és 2. §-ában meghatározott liszt-szükségletük fedezésére annyi gabonát tarthatnak vissza, a mennyi az illető lisztmennyiség előállításához az esetleg természetben kiszolgáltatandó örlési díj, az elporlás, a korpa és a hulladék számbavételével szükséges.

10. §. A ki a jelen rendelet rendelkezéseit vagy a hatóságnak a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezéseit megszegi, az, a mennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914. L. t.-cz. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arra a liszt- és gabonakészletre nézve, a melynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri

büntetőeljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készletet a belügyminiszter által megjelölt közlelmzési czélokra kell fordítani. Az elkobzott készlet értékéből a rendőri büntetőeljárás során felmerült azt az eljárási költséget, a mely a hatóságot terheli, ennek javára meg kell téríteni.

Az 1. bekezdésben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

11. §. Ez a rendelet 1916. évi január hó 10. napján lép életbe. A belügyminiszter egyes rendelkezésekre, vagy az ország területének egyes részeire nézve az életbelépés tekintetében másként rendelkezhetik.

A rendelet hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

A kereseti tárgyak harmóniája. Arra a vezető-cikkre, a melyet a Budapesti Hirlapban Hegedüs Lóránt irt s a mely arra mutatott rá, hogy a termelő-osztályok érdekelletéje közti ürkölközéssel és kölcsönös méltányossággal áthidalható, a Magyar Gazdaszövetség ma adja meg a választ. Mindenekelőtt konstatálja, hogy a Gyosz. alelnökének válaszában kiérzik a törekvés az ellentétek lehető elsimitására. Majd a cikkelynek az agrár-vámvedelemre vonatkozó részét méltatja a Gazdaszövetség, megállapítva, hogy Hegedüsnek erre vonatkozó nyilatkozatai megnyugtathatók és értékesek. Ha, ugymond, Hegedüs vámpolitikai állításai valóra válnának, lehetővé lenne a közeledés, sőt talán a lényeges dolgokban az egyetértés. A mi a Gazdaszövetséget mégis aggodalommal tölti el, az az, hogy a balkáni vámpolitika olyanná fejlődhet, a mi az agrárérdeket sérti.

A Hegedüs-féle cikkelyre való általános reflektálás után a Gazdaszövetség a német vámvédelem példájára tér át. A mi, ugymond, Németországot illeti, ebben a tekintetben bizonyára nem titok a merkantilkörök előtt az illetékes német nagyiparosoknak az a kijelentése, hogy ők maguk részéről a mai német agrárvédelmet letörni semmiképpen sem hajlandók, mert bebizonnyult, hogy a nemzeti munka általános védelme Németországban az általános gazdasági virágzást és emelkedést teremtette meg. Ebből kiindulva a Gazdaszövetség sürgeti, hogy az „egyenlő elbánás“ elve nálunk is érvényesüljön. Hogy erre nézve mit lehet fölpanaszolni, azt a hitelnyújtás terén jelöli meg. Hasonlítsák össze, ugymond, azt a kamatlábat, mellyel a nagyiparosok és kereskedők hitelgényeiket kielégíthetik, azzal, a mely főleg a perifériákon, például Háromszék-, vagy Szatmármegyében a gazdákkal szemben érvényesül. A Gazdaszövetség így fejezi be: Ha a vámpolitikában elfogadjuk az egyenlő elbánás elvét, annál inkább kell törekednünk ennek érvényesítésére belső gazdasági politikánkban. Ezt a külső államok igényei sem nem zavarják, sem nem gátolják. Ha azonban nem leszünk képesek megvalósítására, akkor niába keresnek a magyar iparosok kárpótlást a belső piacz soványágáért akár a Balkánon, akár a tengerentúl. Oda kell törekednünk, hogy reánk nézve a belső piacz legyen a legjutalmazóbb, a mely egyszersmind a legbiztosabb is és ezt elérhetjük, ha az osztó igazság és önzetlen hazafiság álláspontján állva, megadjuk minden foglalózkodási ágának azt, a mi őt jogosan megilleti.

Az ólomtárgyak bejelentéséről a 4587. számú rendelet intézkedik. Azok a teljesen vagy tulnyomó részben ólomból (kemény ólomból is) álló tárgyak, a melyeknek készleteit a jelen rendelet szerint be kell jelenteni, a következők: 1. drótok, lemezek, lapok, továbbá szerszámok és szerszámgépek járulécai, u. m. satupadok ólombetétei, alátétek, kiöntések s hasonlók; 2. plombák és egyéb ólomzárak; 3. sulyok, u. m. ellen-sulyok, huzósulyok, golyók és egyéb ólomöntvények; 4. vitorlászajók ólomballszajjai; 5. betűk, írások és stereotyplapok, az ily ócska anyagokat is beleértve (betűfémű); 6. csövek (ónozva, vagy ónbetéttel is), csőkiágók és vízzárak; 7. szerelvénnyek, u. m. csapok, szelepek, szivattyúk, stb.; 8. vedrek, medenczék, üstök, tartányok, retorták és egyéb ólombelések; 9. akkumulátorok. A felsorolt tárgyakat be kell jelenteni, tekintet nélkül arra, hogy a fent felsorolt tárgyak valamely üzem berendezéséhez tartoznak, vagy egyéb czélra szolgálnak, használatban, vagy használaton kívül állanak és hogy feldolgozás, vagy elidegenítés czéljaira vannak raktáron. A fenti tárgyak bejelentésére mindenki köteles, a kinek birtokában ily tárgyak vannak, vagy ily tárgyakat mások számára őrizetben tart. A 25 kg.-nál kisebb készletek azonban nem esnek be-

jelentési kötelezettség alá. A bejelentést a december 31-iki állapot szerint 1916. január 15-ig kell a kereskedelemügyi miniszterium ipar-műszaki osztályához intézni. A rendelet kihirdetése napján lép életbe.

A gyanta és a terpentint lefoglalása. A hivatalos lap közli, hogy a kormány a nyersgyantaért, kolofoniumért és terpentintolajért követelhető maximális árat a következőképpen állapította meg: A nyersgyanta (nyersterpentint) márczius 31-ig 150, illetve 190, április 1-jétől 65, illetve 105 K q-kint. A kolofonium legdrágább ára márczius 31-ig 220—450, április 1-sejétől pedig 120—350 K között változik. Ugyancsak a mai napon arról is intézkedett a kormány, hogy a 100 kg.-ot meghaladó készleteket január 10-ik napjáig a kereskedelmi miniszterium műszaki osztályánál (Lánchid-utca 1—3.) be kell jelenteni.

A földmívelésügyi miniszter rendelete a műtrágyaelosztás ügyében. A földmívelésügyi m. kir. miniszter 1915. évi december 30-án 140.929—XII. 2. szám alatt kelt rendeletével következőleg intézkedett az 1916. év tavaszán használandó műtrágya-mennyiséggel:

1. A rendelkezésre álló 971 vagon szuperfoszfátból 350 vagon a cukorrépatermelőket, 621 vagon azokat a tavaszi kalászosokat és burgonyatermelő gazdákat illeti meg, a kik az elmúlt év tavaszán is használtak szuperfoszfátot.

2. A rendelkezéseket 1916. január 16-ig kell megtenni a Műtrágya-Értékesítő Szövetkezet budapesti irodájában (V. Méréleg-utca 11.) tanak által aláírt nyilatkozat kíséretében, melyben a megrendelő kötelezi magát arra, hogy a rendelt mennyiséget csakis cukorrépa, tavaszi kalászos, vagy burgonya alá fogják használni, részletesen kimutatva azt is, hogy melyik növény alá hány hold területre, mennyit kíván kiszórni.

3. A január 16-ig beérkező rendelkezések a földmívelésügyi miniszterium főosztályában lesznek bemutatandók, a hol a rendelkezésre álló 971 vagon szuperfoszfátot a cukorrépa, továbbá a kalászosokat és burgonyát termelők között a fenti arányban fog elosztani, illetőleg szükség esetén redukálni.

Pótlás. Lapunk 1915. évi 52. számában Legány Ödön „A tavaszi buzáról és az őszi buza téli vetéséről“ című cikkéből kimaradt az alábbi kis táblázat, melynek az 596. oldal középső hasábjának alulról számított 5-ik sora után kellett volna jönnie. E táblázat a következő:

A készlet- tezés éve	A tavaszbuza neve	Vetés ideje					
		márczius 5-én termés Hl. suly kg.	márcz. 11. suly kg.	márcz. 14-én termés Hl. suly kg.	márcz. 16-án termés Hl. suly kg.	márcz. 26-án termés Hl. suly kg.	márcz. 28-án termés Hl. suly kg.
1906	Tavaszi gyöngybuza	10-00 márcz. 18-án	76-7 márcz. 18-án	6-00 márcz. 23-án	73-2 márcz. 23-án	6-00 április 7-én	72-3 márcz. 7-én
1914	Magyar járó buza	10-00	—	7-07	—	4-87	—

Jegyzet. A termés kat. holdra vonatkozik.

Tavaszi vetőmag beszerzése. A földmívelésügyi miniszter gondoskodott, hogy a gazdák a tavaszi vetéshez tavaszi buza-, árpa-, zab-, köles-, tengeri- és bab vetőmagot beszerzhessenek.

A vetőmagvakat az illetékes törvényhatóság területén alakult vetőmag-ellenőrző bizottságnál (vármegyeház) kell a vételár egyidejű lefizetése mellett megvásárolni. A megrendelés történhetik kétféleképpen és pedig: vagy úgy, hogy a megjelölt azt a közelben fekvő s a Haditermék Részvénytársaságnak eladásra bejelentett, de a termelőtől még át nem vett készletet, a melyből vetőmagszükségletét fedezni kívánja, vagy pedig a nélkül, hogy ily készletet megjelölje. Ha a megrendelt vetőmag a megrendelő által kijelölt készletből kiutaltatott, akkor azt a megrendelő a H. T. bizományosának közbenjöttével, magától a termelőtől veszi át, saját zsákjaiban szállítja s ily esetben a vevőt a maximális áron felül csak a H. T. és bizományosának járó q-kénti 1 K 50 fillér jutalék terheli. Ha azonban a megrendelő ily készletet kijelölni nem tud vagy az általa kijelölt készlet már más megrendelőnek utaltatott ki, a megrendelt vetőmagot a H. T. képviselőjében a Magyar Mezőgazdák Szövetkezte fogja a földmívelésügyi miniszter által beszerzett készletekből megküldeni. Ez esetben azonban a vetőmag csak zsákkal együtt szállítható és ára, tekintve, hogy az ily vetőmagot a zsák árán kívül már felmerült fuvardíj-költségek, átvételi, raktározási, őrzési stb. díjak és egyéb költségek terhelik, tetemesen magasabb és pedig q-kint a következő: tavaszbuza 50 K, árpa 42 K, zab 38 K, cinquantin tengeri 40 K, közönséges tengeri 37 K, köles 60 K, bab (karó vagy gyalog) 55 K s ezenkívül a megrendelőt terhelik a feladóállomástól felmerülő szállítási költségek. A vetőmag-ellenőrző bizottság csak a január 15-éig beérkezett rendelkezéseket fogadhatja el s a bizottság a megrendeléseket alaposan át fogja vizsgálni és csak azon megrendeléseket fogadhatók, a melyre nézve meggyőződést szerzett, hogy a megrendelő kíván mag tényleg vetésre szükséges. Ajánlatos tehát, hogy a gazdák vetőmagszükségletüket az ellenőrző bizottságnál azonnal jelentésként be-

A legelők használata. A földmívelésügyi miniszter fölmérült eset alkalmából elvi jelentőségű határozatban mondotta ki, hogy a legelő-rendbetartásba oly intézkedés is fölvehető, mely

szerint a közlegelőben jogosultak díjtalanul hajthatnak ki állatokat jogosultságuk arányában. Viszont a legelőt terhelő fedezetlen kiadások a birtokosra vetendő ki ugyancsak jogosultságuk arányában.

A vetés Csongrád megyében. Csongrád vármegye homokos és agyagos homoktalajjal bíró részeiben a rozs majdnem a szokásos területnagyságon volt elvethető, míg a kötöttebb és erősen kötött hideg talajon termelni szokott buzákat — sajnos — nem tudták elvetni kielégítő mennyiségben. Rozsból vármegyei átlagban 60—70%, míg buzából csak 40—50% van elvetve.

A termőföld kihasználása. Zágrábból írják: A horvát kormány gazdasági osztálya körrendeletet intézett a járási hatóságokhoz, a melyben kötelességévé teszi a járási főnököknek, hogy az ország szőlőművelőit teljes gondalal hívják föl s buzdítsák a burgonyának, hvelyeknek, répának és zöldségnek a szőlőtöke-sorok közötti ültetésére. Az erre nézve folytatott kísérletezés során kitűnt, hogy ugyanaz a földterület egyazon munkaerő mellett egyszerre két termést hozhat, a nélkül, hogy a hozamban a kettő egymást károsította volna. Kitűnt az is, hogy a szőlőtökek között elültetett burgonya sokkal jobban prosperál, a minek az a magyarázata, hogy burgonya sokat szokott szenvedni a peronosporától s a szőlő permetezése védőhatással van a burgonyára is. Vajjon nálunk nem lehetne-e ezt most a háborus évben megcsinálni?

A vetések állása Boszniában. Bosznia és Hercegovina tartományi kormánya a vetések állásáról november hó végén a következő hivatalos jelentést adta ki:

Az esős időjárás november hóban is folyvást tartott. A hónap közepe után erős havazás és fagy állott be. Ez által az összes mezei munkák erősen akadályozottak.

Az őszi vetemények vetése nagyon visszamaradt, a későn vetett vetések többnyire még nem keltek ki.

A tengeri törése nagy nehézségek közepette befejeztetett. Az őszi tengeri még nem érett meg teljesen, fagy által nagyon szenvedett, a tavaszi tengeri jó volt.

A völgyrétek és völgyelgelők, miután hőmentesek lettek, még mindig jó fűnövést mutatnak fel s a marha által legeltetnek, melynek elegendő takarmányt szolgáltatnak.

A marha táplálkozási és egészségi állapota jó.

Amerika terméseredménye. Hivatalos adatok szerint az ideai amerikai terméseredmény ez:

	eredmény (1914)		bevetett terület 1000 acre-ban	
	1915	1000 bushel	1915	(1914)
téli buza	655.050	(684.900)	40.453	(36.008)
tavaszi buza	356.490.000	(206.027)	18.445	(17.538)
Összesen:	1.011.540.000	(891.037)	58.898	(53.541)
kukoricza	3.054.500.000	(2.672.804)	103.321	(103.435)
zab	1.540.400.000	(1.141.600)	40.780	(38.442)
árpa	237.000.000	(191.953)	7.395	(7.565)
rozs	49.190.000	(42.779)	2.855	(2.541)
len	18.845.000	(15.959)	1.167	(1.885)

A mint ezen adatokból megítélhető, a terméseredmény az egész vonalon növekedett, a mi részben annak tulajdonítható, hogy a bevetett terület is nagyobb volt.

A bortermés és készlet Franciaországban. Párisból jelentik: A fogyasztási adók központjának jelentése szerint az ideai francia bortermés az 1914. évi 56 13 millió hl-rel szemben 1810 m. hl. Az előző évekből visszamaradt készlet 697 m. hl.

A gyógynövénygyűjtés szervezése. Dr. Vondrasek József érdekes levelet küldött be nekünk az élelmiszer és gyógynövény-ügy rendelkezése tárgyában. Megállapítja, hogy az élelmiszerkérdésben már eddig is igen sok üdvös rendelkezés jelent meg, azoknak végrehajtása azonban sohasem volt keresztülvihető. A napraforgóolaj-, a szőlőmagolajtermelés javaslata mind fölmerült ugyan, végeredményben azonban — bármily üdvös lett volna — effektív végrehajtására nem került a sor. Pedig a szőlőmagolaj jelentősége nem vonható kétségbe, mert hiszen Magyarország bortermelésének mennyiségét átlagos 6—8 millió hl-re becsülve, az évi törlőtermelés minimálisan 1½ millió q-a. Ennek a legjelentékenyebb részét a pálinkafőzők vásárolják össze és használatbavétel előtt átrostálják a szesz nem tartalmazó magvak elkülönítéséig. Az ebből a magból nyerhető olajmennyiség 45—48.000 q-ra becsülhető, a mely kísérletnek szerint kg.-kint 1 K 50 fill.-be kerül és ugyanolyan mennyiségű disznósirt pótolna, tehát végeredményben 20—25 millió korona megtakarítást jelentene. De ugyanily nagyfontosságú lenne a gyógynövénygyűjtés és termelés fokozása is. Erre ugyan a földmívelésügyi miniszterium 10 év óta nagy költséggel kísérleti telepet tart fenn Kolozsvárott, ez azonban a mai napig sem vált be. Ezt a helyzetet a Magyarországi Gyógyszerész-egyesület is látta és még május hóban sürgős beadvánnyal fordult a földmive-

